

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № КП-153-03-5
гата 27.04.2021 г.

ДО
**Г-Н РАДОСТИН ВАСИЛЕВ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ПРАВНИ ВЪПРОСИ В ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЕТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

На Ваш изх.№ КП-153-03-5/ 23.04.2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВАСИЛЕВ,

Във връзка с Ваше писмо изх.№ КП-153-03-5/ 23.04.2021 г., след запознаване със законопроекта за изменение и допълнение на Изборния кодекс: № 154-01-2, внесен на 15.04.2021 г., № 154-01-9, внесен на 15.04.2021 г., №154-01-18, внесен на 16.04.2021 г., №154-01-21, внесен на 16.04.2021 г., №154-01-26, внесен на 19.04.2021 г. и №154-01-28, внесен на 19.04.2021 г., с оглед на дейностите, които съгласно чл.57, ал.1, т.33 от Изборния кодекс се възлагат на „Информационно обслужване“ АД, изразяваме следното принципно становище:

1. По отношение на предложенията за гласуване само с бюлетина за машинно гласуване, при обсъждане на предложените разпоредби следва да се вземе предвид информацията относно машинното гласуване на изборите за народни представители на 4 април 2021 г., съдържаща се в Анализ на несъответствия в данните при провеждането на машинно гласуване по време на изборите за народни представители 2021, представен от „Информационно обслужване“ АД на Централната избирателна комисия след приключване на компютърната обработка. Приложено Ви изплащаме цитирания анализ за сведение.

2. В законопроект № 154-01-9, внесен на 15.04.2021 г., в § 34, т.1, в изменения текст на чл.271, ал.1 е предвидено, че след приключване на гласуването секционната избирателна комисия отчита резултатите от машинното гласуване в избирателната секция чрез отпечатване на протокол от системата. При обсъждането на този текст следва да се има предвид, че на изборите за народни представители на 4 април 2021 г. най-дългия протокол от системата достигна 5,5 м., като форматът и размерът му технически не позволяват сканиране и публикуване на интернет страницата на ЦИК (дългогодишна практика по отношение на секционните протоколи, която в максимална степен осигурява публичност и прозрачност на действията на СИК, РИК и ЦИК и предотвратява всякакви манипулации). Не е ясно и как следва да процедурат СИК и РИК в случай, че машинният протокол не е прикачен към протокола на СИК или ако е зацапан или повреден (частично или изцяло).

3. При регламентиране на отчитането на резултатите от машинното гласуване чрез прехвърляне от записващото техническо устройство (контролната памет) е необходимо да бъдат дадени законови решения за следните възможни хипотези: ако контролната памет не е представена в изчислителния пункт на РИК/ ОИК, ако представената контролна памет е от машина, която е била инсталирана в друга СИК (различна от СИК, която я е представила), както и ако представената контролна памет не се чете. И в трите хипотези се касае за загуба на информация, която води до нарушение в процеса на обработка и отчитане на резултатите.

4. По отношение на предвиденото в законопроект № 154-01-9, внесен на 15.04.2021 г., в § 34, т.3, в новата ал.3 на чл.271 контролно преброяване на контролните разписки от машинното гласуване, следва да бъде регламентирано правното значение на резултатите от него. Необходимо е да се прецизира изискването същите да бъдат обявени заедно с изборните резултати и да бъдат

включени в съответните бази данни, тъй като не е ясно дали резултатите от контролното преброяване ще се отразят на изборните резултати или ще бъдат представени наред с тях за информация.

5. В законопроект № 154-01-9, внесен на 15.04.2021 г., в § 60 са предвидени изменения и допълнения в Приложение №1 към чл.248. Считаме, че същите следва да бъдат прецизирани, като т.2.2 бъде отменена, а в т.4.6.3 да бъде уреден и случая, когато партията има получени допълнителни мандати.

Приложение: Анализ на несъответствия в данните при провеждането на машинно гласуване по време на изборите за народни представители 2021.

ИВАЙЛО ФИЛИПОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
„ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ” АД

Анализ на несъответствия в данните при провеждането на машинно гласуване по време на изборите за народни представители 2021

„Информационно обслужване“ АД
Версия 1.0

1. Въведение

При произвеждането на изборите за народни представители на 4 април 2021 г. бе предвидено машинно гласуване в 9 398 секции. След проведена обществена поръчка за изпълнител бе определено дружеството „Сиела Норма“ АД.

2. Подход за отчитане на резултатите от машинното гласуване

След приключване на изборния ден, член на СИК с контролна карта на СИК обявява край на гласуването с машината, която разпечатва резултатите от машинното гласуване и записва в електронно подписан формат върху двете записващи технически устройства (ЗТУ) файл с резултатите в машинно четим вид. СИК отчита гласовете, подадени на хартия, след което записва в секционния протокол данните от двата вида гласуване, след което сумира гласовете за партии, коалиции от партии и независими кандидати, както и предпочитанията (преференциите) за кандидатите по кандидатски листи. Ако по технически причини машината не може да издаде протокол с отчетените машинно гласове, съответно не се извършва и запис на данни върху ЗТУ и се пристъпва към преброяване на контролните разписки, отпечатвани от машината по време на гласуването.

При пристигане в изчислителния пункт (ИП) към РИК, записващото техническо устройство се предоставя на оператор, който след верификация и формална проверка зарежда данните от машинното гласуване. Системата разпечатва изчетените данни и ги предоставя на СИК за сравнение с протокола, отпечатан от машината. В случай, че верификацията или форматната проверка не са успешни или липсва предоставено записващо техническо устройство, операторът продължава с въвеждане на данните от секционния протокол, като се генерира констативен протокол за липса на данни от машината за гласуване.

3. Обща статистика за машинното гласуване

От предвидените 9 398 секции с машинно гласуване, успешно са заредени данните от 9 275 машини (98.69%). Според изчетените от ЗТУ данни машинно са гласували 789 923 гласоподаватели или 26.90% от гласувалите в секциите, където е имало такава възможност.

В 545 (5.79%) секции няма подаден глас чрез машината за гласуване, а в още 825 (8.77%) секции машинно са гласували под 10 гласоподавателя.

4. Идентифицирани несъответствия

След анализ на постъпилите данни от машините за гласуване и попълнените секционни протоколи са идентифицирани несъответствия в резултатите. Тъй като данните от машините за гласуване се пренасят в секционния протокол е възможно идентифицирането на конкретните места на несъответствията. Те могат да се дължат на неточно преписване от разпечатката от машината, от несъответствие на регистрираните от машината гласове с преброените контролни разписки или следствие от опити за напасване на данните спрямо идентифицираните разлики в параметризацията на кандидатите.

4.1. Несъответствия при параметризацията на машините за гласуване

По време на изборния ден бяха идентифицирани редица несъответствия при параметризацията на машините за гласуване в частта на кандидатските листи. Това се дължи на промяна на кандидатските листи след инсталирането на машините и на грешки при подаване на данните от РИК и тяхната параметризация в машините. Част от тези несъответствия могат да бъдат идентифицирани и са

представени в таблицата по-долу. За други, какъвто беше случая в РИК 04 Велико Търново, където бяха разменени местата на първия и последния кандидат в кандидатска листа и машинното гласуване бе преустановено с решение на ЦИК, няма как да бъдат установени несъответствията.

За следните кандидати са били налични стойности от ЗТУ от машините за гласуване, но са били заличени от РИК:

Код	РИК	П/КП	Кандидат
1	БЛАГОЕВГРАД	11	113. Владислав Димитров Христов
2	БУРГАС	1	109. ИЛИЯ ИЛЧЕВСКИ
7	ГАБРОВО	12	102. Радко Любенов Ханджиев
8	ДОБРИЧ	17	109. Липсва такъв кандидат
12	МОНТАНА	10	109. ИВАН ПЕТРОВ МИЛАНОВ
19	РУСЕ	8	105. Красимир Иванов Цонев
21	СЛИВЕН	18	112. ХРИСТО ИЛИЕВ ИЛИЕВ
30	ШУМЕН	21	104. Валентин Парушев Върков

4.2. Несъответствия при верификацията на електронното подписване на данните на ЗТУ

Предоставените ЗТУ от 35 машини съдържаха електронно подписани резултатни файлове, които не бяха подписани с коректния формат за цифрово подписване по зададената спецификация – PKCS#7 detached signature. Това значи, че софтуерната система за гласуване, инсталирана на тези машини не е била актуализирана до официално сертифицираната версия.

Списък на тези секции е представен на следната таблица:

Код	РИК	СИК
1	БЛАГОЕВГРАД	010300050
2	БУРГАС	020400275
2	БУРГАС	021500020
2	БУРГАС	022100003
3	ВАРНА	030602122
3	ВАРНА	030602143
3	ВАРНА	030603238
6	ВРАЦА	061000046
8	ДОБРИЧ	081700014
9	КЪРДЖАЛИ	090200033
10	КЮСТЕНДИЛ	104800067
11	ЛОВЕЧ	111800027
12	МОНТАНА	120200039
16	ПЛОВДИВ град	162205015
17	ПЛОВДИВ област	171300008
17	ПЛОВДИВ област	171300072
17	ПЛОВДИВ област	173300013
17	ПЛОВДИВ област	174000002
20	СИЛИСТРА	203100167
21	СЛИВЕН	212000009

21	СЛИВЕН	212000017
21	СЛИВЕН	212000118
21	СЛИВЕН	212000179
23	СОФИЯ 23 МИР	234602035
23	СОФИЯ 23 МИР	234610007
23	СОФИЯ 23 МИР	234615075
24	СОФИЯ 24 МИР	244605008
24	СОФИЯ 24 МИР	244607060
25	СОФИЯ 25 МИР	254618039
29	ХАСКОВО	290900031
29	ХАСКОВО	291900014
29	ХАСКОВО	291900015
29	ХАСКОВО	293200021
30	ШУМЕН	302300010
31	ЯМБОЛ	312200002

Данните от тези машини не са заредени в системата за компютърна обработка, за което са издадени констативни протоколи.

4.3. Секции без данни от машинното гласуване

Освен 35-те машини с неуспешно верифицирани резултантни файлове, в базата данни на компютърната обработка не са заредени данни от 88 машини за гласуване. Причините за това са както следва:

- Нестартирало машинно гласуване в секцията поради повреда в машината още в началото на изборния ден.
- Нестартирало машинно гласуване по разпореждане на ЦИК.
- Повреда на машината за гласуване след стартиране на гласуването – в този случай е имало подадени гласове, но повредата възпрепятства приключването на изборния ден на машината, отпечатване на финалния протокол и съответно записа на данните върху ЗТУ.
- Записващите технически устройства не са били налични при предаване на материалите в ИП към РИК.
- Разменени комплекти машини в две секции – в този случай данните не са заредени, тъй като носят идентификатор на секция, различна от обработваната.

Секциите с тези проблеми са както следва:

Код	РИК	СИК	Причина
1	БЛАГОЕВГРАД	011300011	Не са предоставени ЗТУ
1	БЛАГОЕВГРАД	014000026	Машината не е включвана
2	БУРГАС	020400256	Не са предоставени ЗТУ
2	БУРГАС	020400257	Не са предоставени ЗТУ
2	БУРГАС	020400260	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
2	БУРГАС	020800014	Разменена машина с 020800015
2	БУРГАС	020800015	Разменена машина с 020800014
2	БУРГАС	021200001	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
2	БУРГАС	021700022	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
3	ВАРНА	030602102	При стартиране машината не преминава тестовете за работоспособност
3	ВАРНА	032400032	Машината не е включвана

5	ВИДИН	050900039	Машината не е включвана по инструкция на ЦИК, подменен захранващ кабел
5	ВИДИН	050900040	Машината не е включвана по инструкция на ЦИК, липсващи пластмасови капаци
6	ВРАЦА	062100007	
6	ВРАЦА	062800001	
6	ВРАЦА	063500001	
7	ГАБРОВО	070500077	Дефектирала машина 15 мин. след стартирането
7	ГАБРОВО	072900001	Дефектирала машина, не е гласувано с нея
8	ДОБРИЧ	080300026	
8	ДОБРИЧ	081200007	Машината не е стартирала
8	ДОБРИЧ	081500060	
8	ДОБРИЧ	082700014	В секцията не е провеждано машинно гласуване
8	ДОБРИЧ	082800047	
8	ДОБРИЧ	082800055	
9	КЪРДЖАЛИ	091600050	Машината не е стартирала
9	КЪРДЖАЛИ	092100018	С машината не е гласувано, ЗТУ са останали в нея
9	КЪРДЖАЛИ	092100046	С машината не е гласувано
10	КЮСТЕНДИЛ	104100001	Дефектирала машина, не е гласувано с нея
11	ЛОВЕЧ	113400050	Разменена машина с 113400051
11	ЛОВЕЧ	113400051	Разменена машина с 113400050
12	МОНТАНА	122900043	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
13	ПАЗАРДЖИК	130800009	
13	ПАЗАРДЖИК	130800019	
13	ПАЗАРДЖИК	132900012	
14	ПЕРНИК	143200121	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
15	ПЛЕВЕН	150300001	
15	ПЛЕВЕН	151100019	
16	ПЛОВДИВ град	162202018	Дефектирала машина, не е гласувано с нея
17	ПЛОВДИВ област	171300060	Дефектирала машина
17	ПЛОВДИВ област	171700021	Разменени 171700021, 171700022 и 171700023
17	ПЛОВДИВ област	171700022	Разменени 171700021, 171700022 и 171700023
17	ПЛОВДИВ област	171700023	Разменени 171700021, 171700022 и 171700023
17	ПЛОВДИВ област	171700039	Дефектирала машина
17	ПЛОВДИВ област	172500022	Дефектирала машина
17	ПЛОВДИВ област	174300001	Дефектирала машина
18	РАЗГРАД	181400013	
18	РАЗГРАД	182600027	Дефектирала машина, не е гласувано с нея
18	РАЗГРАД	182600062	Дефектирала машина, не е гласувано с нея
18	РАЗГРАД	182900014	
19	РУСЕ	190500003	
19	РУСЕ	192700141	Разменена машина с 192700142
19	РУСЕ	192700142	Разменена машина с 192700141

19	РУСЕ	192700156	Разменена машина с 192700165
19	РУСЕ	192700165	Разменена машина с 192700156
20	СИЛИСТРА	201500503	Не са предоставени ЗТУ
21	СЛИВЕН	211600030	Разменена машина с 211600031
21	СЛИВЕН	211600031	Разменена машина с 211600030
22	СМОЛЯН	220900013	Дефектирала машина по време на гласуване
22	СМОЛЯН	223800002	Не са предоставени ЗТУ
23	СОФИЯ 23 МИР	234602005	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234609012	Не са предоставени ЗТУ
23	СОФИЯ 23 МИР	234610076	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234615059	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234615086	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234615114	
23	СОФИЯ 23 МИР	234617012	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234617073	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
23	СОФИЯ 23 МИР	234623003	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
24	СОФИЯ 24 МИР	244601006	Липсват резултантни файлове на ЗТУ
24	СОФИЯ 24 МИР	244614024	Липсват резултантни файлове на ЗТУ
25	СОФИЯ 25 МИР	254613021	Машината не е работила, не отчита поставената хартия
25	СОФИЯ 25 МИР	254613055	Блокирала машина, не са предоставени ЗТУ
25	СОФИЯ 25 МИР	254619069	Не са предоставени ЗТУ от СИК
25	СОФИЯ 25 МИР	254624011	Не са предоставени ЗТУ от СИК
26	СОФИЯ област	261700001	
26	СОФИЯ област	261700026	
26	СОФИЯ област	262000004	
26	СОФИЯ област	263400014	
26	СОФИЯ област	263900036	
26	СОФИЯ област	265900006	
27	СТАРА ЗАГОРА	273600002	Разменена машина с 273600004
27	СТАРА ЗАГОРА	273600004	Разменена машина с 273600002
28	ТЪРГОВИЩЕ	282300006	Не са предоставени ЗТУ от СИК
29	ХАСКОВО	291700005	Не са предоставени ЗТУ, предадени са пломбите вместо ЗТУ
29	ХАСКОВО	291900010	С машината не е гласувано
29	ХАСКОВО	292800036	
29	ХАСКОВО	293400095	Не се чете ЗТУ, вероятно грешка при верификацията
30	ШУМЕН	301800010	Не са предоставени ЗТУ от СИК

Горната таблица е изготвена на базата на получената информация от СИК и РИК в хода на компютърната обработка и е възможно да има неточности.

4.4. Разлики между броят на контролните разписки и отчетените в ЗТУ гласове

При зареждане на данните от ЗТУ и сравняване със записите в СИК протокола в множество секции са отчетени разлики. Част от тези разлики се дължат на неправилно прехвърляне на данните от обобщената разпечатка от машината, но за някои СИК са приложили забележки за несъответствията,

например:

- За СИК 050900057 в РИК Видин - секция с машинно гласуване с констатирани 4 проблема с машината за изборния ден, в следствие на което се е получило разминаване в броя на отчетените от машината гласове (77 броя) и тези отбелязани в изборителния списък като гласували машинно (80 броя).
- РИК 09 Кърджали, СИК 091600068, 092100005 е проведено тестово гласуване.
- За СИК 192700097 в РИК Русе от прочитане на ЗТУ се зареждат 111 гласа, а отрязъците от машината са 113.
- Блокирало печатащо устройство на машината за гласуване в СИК 264300037, 263900011, 262400001, 265300003 в РИК 26 София-област.
- В РИК 31 Ямбол има секции, в които по информация от СИК машината не е отчетла гласуването, но избирателите са отбелязани като гласувал машинно.

Вероятно подобни проблеми е имало и на други места, но те не могат да бъдат идентифицирани на базата на наличните данни.

4.5. Сравнение на изчетените данни от ЗТУ и вписаните в СИК протокола

В общо 780 (8.29%) секции има идентифицирани несъответствия между изчетените данни от ЗТУ и вписаните в СИК протокола. От тях 145 са в разпределението на гласовете по кандидатски листи (т. 7) и 640 са в разпределението на предпочитанията (т. 8).

Детайлен списък на несъответствията по секции и точки от СИК протоколът е представен в Приложение 1.